

Wat 'n grondeienaar moet weet van **BRANDBESTUUR**

Brande kom van tyd tot tyd natuurlik voor in fynbos en renosterveld ekosisteme. Heelparty plante het inderdaad vuur nodig om te kan voortplant. Brande is op die lange duur noodsaaklik vir die oorlewing van sulke plante. Die uitdaging vandag is om vuur in 'n gefragmenteerde en hoogs aangepaste moderne landskap só aan te wend dat die oorlewing van alle plant- en dierspesies verseker word. Hoewel fynbos by brande aangepas is, kan selfs een of twee onvanpaste brande op die verkeerde tyd van die jaar, of geen brande hoegenaamd nie, lei tot die plaaslike uitsterf van baie spesies. Tog maak verskille in habitat, geologie en klimaat dit onmoontlik om 'n enkele "resep" neer te lê.

Die belangrikste doel van brande in bewaringsbestuur is om volhoubare bevolkings van alle plant- en dierspesies te handhaaf. Ander doelwitte sluit in: die vermindering van die brandstoflading sodat onbeheerbare veldbrande voorkom word; die beheer van indringerplante; die bevordering van gewenste plante vir die veldblombedryf; en die beveiliging van eiendom en infrastruktuur. Om vuur in te span om weiding te verbeter of om water-opbrengste in opvanggebiede te vergroot, kan rampspoedig wees. Dit kan veroorsaak dat spesies plaaslik uitsterf. Verder kan hoë weidingsdruk ná 'n brand 'n slegter uitwerking op die toestand van 'n veld hê as die brand self.

Beginnels van Brandbestuur

Gereeldheid

Die tussenposes tussen brande behoort hoofsaaklik deur die groeitempo van die natuurlike plantegroei bepaal te word. **Geen vuur behoort in fynbos toegelaat te word voordat ten minste 50% van die bevolking van dié spesies in die gebied wat die stadigste volwasse word, reeds vir drie agtereenvolgende seisoene geblom het nie.** So is 'n brand waarskynlik ook nie gewens voordat ten minste 'n derde van plante wat volwassenheid stadig bereik, reeds verstok is nie (met ander woorde, waar hulle aan die doodgaan is of nie meer blomme en sade produseer nie). **Voorgeskrewe brande behoort in die algemeen nie meer as een keer elke sewe jaar uitgevoer te word nie**, sodat verliese aan spesies wat nog nie volwassenheid bereik het en saad produseer het nie, voorkom word. **Uit navorsing blyk dit dat fynbos onder natuurlike omstandighede tussen 8 en 20 jaar ná die vorige brand weer behoort te brand.** Droë fynbos, in die Cederberg en Koue Bokkeveld, het 'n aansienklik langer brandsiklus van tot 50 jaar. Brande met tussenposes van meer as 25 jaar kan veroorsaak dat fynbos in natter klimate verstok raak, maar in die algemeen is dit 'n groter uitdaging om fynbos te beskerm teen té gereelde brande.

Hoewel daar nog nie veel navorsing gedoen is oor die rol van vuur in renosterveld nie, is bostaande riglyne waarskynlik 'n goeie wegspringpunt. Streeksverskille in renosterveld-habitat maak 'n resepmatige aanslag weer eens onmoontlik. Omdat renosterveld 'n groot proporsie gras – wat vinnig groei en hoogs ontvlambaar is – kan bevat, kan dit meer dikwels as

fynbos brand. **Renosterveld is egter baie minder afhanklik van vuur as fynbos, en té gereelde brande mag nadelig wees vir die ekosisteem.** Sonlig stimuleer bolplante om te blom en help met die ontkieming van die saadlinge van renosterveldspesies. Meer lig is wel ná 'n brand beskikbaar, maar dieselfde resultaat kan bewerkstellig word deur die bossies te kap, of deur van tyd tot tyd weiding op die veld toe te laat. Hoewel vuur gras se groei aanwakker en weiding tydelik kan verbeter, lei gereelde brande in renosterveld tot groen opslag, wat kan veroorsaak dat sommige plante wat langer brandsiklusse benodig, heeltemal verdwyn (byvoorbeeld die peulgewasse wat stikstof in die grond bind).

Intensiteit

Die intensiteit waarmee 'n vuur brand, word beïnvloed deur die brandstoflading, die relatiewe vogtigheid van die brandstof, en die spoed van die wind. Die intensiteit kan beheer word deur die brandstoflading te verminder (byvoorbeeld deur meer gereeld te brand) of deur die toestand te manipuleer sodat dit lei tot die gewenste soort vuur. Hoewel die meeste fynbos-spesies hoë intensiteit brande vir oorlewing benodig, word lae intensiteit brande dikwels weens veiligheidsredes verkies. Uitheimse plante het 'n ernstige impak op die intensiteit (en gevolglik op die gereeldheid) van brande, weens die ontvlambare olies wat hulle bevat en weens die groter biomassa wat die digtheid van die besmetting teweegbring.

Seisoen

Weens die Mediterreense klimaat (met sy droë somers) in die grootste gedeelte van die fynbos-bioom, vind onbeplande, toevallige brande hoofsaaklik in die somer plaas. Afhangende van weersomstandighede, kan sulke vure egter ter eniger tyd uitbreek. 'n Brand in die laatsomer of vroeë herfs is in die algemeen die beste vir fynbos-spesies. Tog word brand in die somer (Nov. – Feb.) selde aanbeveel, weens die risiko van wegholbrande. Dis gewoonlik net in Maart en April moontlik om te brand. **Die seisoen vir voorgeskrewe brande in die Weskaap is van 15 Januarie tot 15 Mei (Kaapse Metropolitaanse Raad, 1995)**, hoewel voorgeskrewe brande ná raadpleging met CapeNature en die Brandweerhoof van die relevante distriksraad op latere datums toegelaat mag word. Kenners beskou die herfstyd (Maart tot Mei) in die algemeen as die beste, veiligste tyd om te brand, hoewel ongereelde somerbrande ook voordelig kan wees. Die seisoen waarin gebrand word, is ook

deurslaggewend in die handhawing van die regte balans tussen houtagtige en gras-spesies. Grondeienaars moet seker maak dat hulle die brandseisoen en gereedheid elke jaar afwissel. Anders kan sommige spesies daaronder ly en kan diversiteit verminder.

Proporsie van gebied wat gebrand word – behoud van 'n landskap mosaïek

Dis van groot belang om 'n mosaïek van verskillende ouderdomme veld op 'n stuk grond te behou, ongeag hoe groot of klein die gebied is wat bestuur word. Dit laat toe vir die versigtige benadering: Hiervolgens is 'n verskeidenheid brandpraktyke en veld-ouderdomme die beste waarborg vir die behoud van spesies-diversiteit. Dit maak ook dat mobiele spesies uit ongebrande stukke op die gebrande grond kan hervestig. As 'n natuurgebied volledig uitbrand, sal sommige spesies waarskynlik heeltemal uitgewis word.

Moets

- Brand plantegroei aan die einde van die herfs
- Maak voorbrand sodat daar genoeg brandpaaie is om wegholvure te verhoed. Ingevolge die Wet op Veld- en Bosbrande, moet eienaars die weer, klimaat, terrein en plantegroei in ag neem in die voorbereiding van brandpaaie.
'n Brandpad moet:
 - wyd genoeg en lank genoeg wees om redelikerwys 'n veldbrand te kan keer
 - geen grond-erosie veroorsaak nie
 - nie ontvlambare materiaal bevat nie.
- Lig bure op aanliggende eiendomme ten minste twee weke vooraf in van jou voorneme om te brand.
- Hou brandbestrydingstoerusting in goeie werkende toestand en byderhand.
- Hou akkuraat boek van brande, gebaseer op 'n kaart van die veld waarop die ouderdomme van die verskillende stukke veld aangedui word. Hou rekord van die dag en tyd van brandstiging en die weersomstandighede, ens.
- Sluit aan by 'n plaaslike brandbeskermingsvereniging (Fire Protection Association) of begin so 'n vereniging. Dit moedig aanburige grondeienaars aan om saam te werk aan gemeenskaplike brandbestuur.

Moenies

- Moenie in die winter of lente brand nie.
- Moenie vee soos beeste of skape van Julie tot November ná 'n brand op die gebrande grond laat wei nie.
- Moet geen plantegroei brand, behalwe as jy seker is dat al die Protea-spesies vir ten minste drie jaar reeds geblom het nie.
- Renosterveld wat korter as 50cm is en nie volwasse struik van verskillende spesies bevat nie, moet glad nie gebrand word nie.
- Moenie toelaat dat die brandstoflading tot gevaarlike vlakke aangroei nie.
- Moet geen vuur onbemand laat nie.
- Moenie op Vrydae, naweke of vakansiedae brand nie.
- Vir ten minste twee dae ná 'n brand mag die gebluste vuur nie onbewaak gelaat word nie.

Toestemming om te brand

Voordat daar in die voorgeskrewe seisoen gebrand word, moet 'n permit eers verkry word van die plaaslike brandbeskermingsvereniging (as so 'n vereniging in werking is).

Permitte vir enige brande moet tans by die Nasionale Department van Landbou in Durbanville (021 976 8136) verkry word. Ander relevante owerhede, soos die distriksraad se Brandweerhoof en CapeNature, moet ook in kennis gestel word.

Grondeienaars moet 'n gepaste brandstrategie uitwerk in samewerking met CapeNature, wat sal adviseer oor sowel regs- as praktiese aspekte.

Vir verdere inligting, kontak gerus die bestuurder van die Brandbestuurprogram by CapeNature (021 558 4168) of raadpleeg die CapeNature pamflet 'The Landowner & Fire Protection Associations'.

CRITICAL ECOSYSTEM
PARTNERSHIP FUND